

Naturvernforbundet i Nordland
v/Tage Vedal
Nordmarkveien 4
8642 Finneidfjord

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo

Høringsuttalelse Kaldåga kraftverk i Vefsn kommune

Kaldåga ligger mellom Ømmervatn og Lukttindmassivet i Vefsn og kan karakteriseres som en bratt, vestvendt elv. En åpen og eksponert elvetype men med mange små fosser og mye blankskurte fosseberg. Elva er ikke utbygd/regulert fra før og ligger som en del av et varig vernet vassdrag. Naturtypen elveløp er nasjonalt rødlistet i kat NT. Kaldåga er omgitt av skogskledde liser dominert av granskog og en mosikk av små myrer. Befaringa som ligger til grunn for den biologiske rapporten ble utført 2 oktober, dette er alt for seint på året til å gi et fullstendig bilde av vegetasjon og fugleliv i området. Fra den biologiske rapporten: *"Zoologisk kartlegging er ikke gjennomført, men behandling av dette tema er basert på eksisterende informasjon der noe ornitologiske data finnes."* Problemet med dette er at det rett og slett ikke finnes noe grunnlagsdata av betydning. Konesjonssøknaden er derfor basert på et alt for dårlig kunnskapsgrunnlag.

Søker skriver: *"En artsliste over observerte fuglearter i Neverveilien ble laget på 1980-tallet av en lokal hobbyornitolog (Snorre Nevervei, pers. medd.). Ifølge Nevervei fantes det ikke interessante arter i tilknytning til Kaldåga på den tiden, og han antar at forholdene er dårligere nå etter stormen/hugsten på begynnelsen av 2000-tallet."*

Naturvernforbundet i Nordland sin kommentar: dette er ikke et godt nok kunnskapsgrunnlag å basere vurderinger på. Forøvrig er området preget av vindfall etter stormen i 2000, noe som borger for mye død ved og dermed et rikt insektsliv og

påfølgende opptur for hakkespetter og mange andre arter. Arter som vi har kjennskap til i det aktuelle området: svartspett, flaggspett, tretåspett, grønnspett, hønsehauk, jerpe, storfugl, kongeørn, perleugle, spurvehauk, fossefall, m.fl..

Søker skriver: *"Tiltaket vil i liten grad få negative virkninger for fugler og pattedyr, men i anleggsperioden vil det bli forstyrrelser som endrer dyrs bruk av området."*

Vå kommentar: kunnskapsgrunnlaget for å vurdere dette er fraværende.

Samla belastning

Det er også flere kraftverk under planlegging og bygging i Vefsn. Kvanndalselva og Midtre Vikdal har fått avslag på søknad. I tillegg til planer i Kaldåga foreligger det småkraftplaner i følgende vassdrag: Urdalselva, Kvassteinåga, Åmøya, Gåstjønna, Kinnforsen, Nedre Vikdal, Øvre Vikdal, Grannesbekken, Sagdalsbekken, Skravlåga, Søttarelva, Skjervo/Reinfjellelva, Neverdalselva, Juvika, Kvanndalselva og Midtre Vikåga.

Nøkkeldata om Kaldåga kraftverk

Kaldåga kraftverk vil utnytte avløpet fra et felt på 10,7 km² i et 181 meter høyt fall i Kaldåga, mellom kote 224 og kote 43 med utløp tilbake i Kaldåga.

Vannveien er tenkt boret i en 1200 meter lang tunnel. Middelvannføringen er 840 l/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 2520 l/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 4,4 MW og gi en årlig produksjon på omtrent 8,74 GWh. Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på en omtrent 1830 m lang strekning av Kaldåga. Kraftstasjonen skal ligge i dagen. Konesjonssøknaden er lite spesifikk om utformingen av kraftstasjonen: "

Oppsummering av anleggets påvirkning på området

- Berørt elvestrekning som blir fratatt vann er på 1830 meter.
- Kraftstasjon (uspesifisert framtoning).
- Inntakdemning med damfot, 20 meter bred og 4 meter høy.
- Vannvei, boret tunnel på 1200 m.
- 200 m² midlertidig (?) riggområde, samt riggområde for lagring av materiell.
- Landingsplass helikopter.
- Ca. 30 000 m³ masser fra tunneldrift.
- 100 meter ny vei, bredde ca 4 m.

- Leveområde for rødlistede arter oter (VU) , gaupe (EN), jerv (EN), brunbjørn (EN).
- Leveområde for fossekall.
- Fossesprøyt og bekkekløft.
- Bekkeørret og annen ferskvannsfauna.
- Mulig habitat for elvemusling.
- Rødlistede planter.
- Beiteområde rein.

Mangelfull utredning av de biologiske konsekvensene ved utbygging tilsier at Naturmangfoldlovens § 9 (føre-var-prinsippet) må komme til anvendelse

Interessefelleskap mellom tiltakshaver og konsekvensutreder.

Det var det private firmaet NNI Resources AS som fikk i oppdrag av Ing. E. Sofienlund på vegne av Kaldåga kraftverk AS å gjøre en vurdering av miljøkonsekvensene ved en eventuell utbygging av Kaldåga.

I utgangspunktet kan det sies mye om det generelle forhold at tiltakshaver selv engasjerer og finansierer private firma til å gjøre konsekvensutredninger for seg. Det ligger i sakens natur at for å overleve og stadig få nye oppdrag fra private kraftutbyggere så vil NNI Resources AS (og andre miljøutredere) i alle fall ikke gjøre seg vanskelig for utbyggings søkerne. Naturvernforbundet i Nordland vil av den grunn sette spørsmålstegn ved om ikke miljøkonsekvenser derved enten lett kan blir forsøkt bagatellisert eller ikke gått nøye etter i sømmene. Viser også til NVEs egen Rapport om kartlegging av biologisk mangfold i småkraftsaker (publisert 23.11.15). Naturvernforbundet må på denne bakgrunn forholde seg skeptisk til etterretteligheten i NNI Resources sin miljørapport, spesielt med tanke på alle de vage formuleringer og udokumenterte påstander konsesjonssøknaden bygger på.

For å sikre uhildet saksbehandling og unngå tvil om sannhetsgehalten i konsekvensutredninger går Naturvernforbundet i Nordland inn for at denne praksisen i kraftsøknader opphører. Den bør erstattes av at en uegennyttig offentlig instans med miljø- og biologisk kompetanse gjennomfører konsekvensutredninger, for eksempel universiteter eller Statens Naturoppsyn.

Kraftbehovet i Nordland

Vi vil gjøre oppmerksom på at Nordland har et kraftoverskudd på 40 prosent og en begrenset kapasiteten i overføringslinjene. Slik situasjonen er nå vil en utbygging bidra til å øke kraftoverskuddet ytterligere. Vi ber NVE om å kommentere og vurdere utbyggingsgraden (allerede utnyttet vasskraftspotensiale) på Helgeland og i Vefsn. Naturvernforbundet i Nordland ønsker å få klargjort hvilken betydning en økt kraftproduksjon vil ha for klimagassutslipp lokalt og globalt, og i hvilken grad et økende kraftoverskudd er et klimabidrag. Som ansvarlig myndighet er det viktig at NVE stiller krav til utredninger som omhandler klimagevinsten når store og viktige natur- og friluftslivsområder planlegges for produksjon av kraft.

Naturvernforbundet i Nordland understreker at vi ikke stiller oss negativ til all produksjon av fornybar energi, men er opptatt av en mer miljøvennlig energipolitikk som i større grad tar høyde for å prioritere tiltak som energieffektivisering og oppgradering av eksisterende anlegg. I disse tiltakene finnes det et stort potensial for å frigjøre mer miljøvennlig energi fremfor subsidiere arealkrevende og kostbare nye kraftverk . Naturvernforbundet i Nordland viser til rapporten "Krafftak for riktig kraftbruk", utgitt av Naturvernforbundet, NITO og Norsk Industri. Kraftsituasjonen i dag tilsier at det ikke er en hastesak å bygge ut mer kraft, men vi har tid til å produsere et godt beslutningsgrunnlag for en mest mulig miljøvennlig kraft.

Avslutningsvis vil vi påpeke at det oppleves som enormt urettferdig og udemokratisk at folk på frivillig basis, med ulønnede tillitsverv i små organisasjoner skal være de som må forsvare norsk lovverk og naturforvaltningsforpliktelser mot utbyggingsiveren hos næringer med store økonomiske ressurser. Skulle denne saksbehandlingen vært balansert måtte vi ha fått like god tid og hatt like store ressurser til rådighet for å legge fram vår uttalelse.

Med hilsen

Tage Vedal

Leder Naturvernforbundet i Nordland